

(O)önskade entreprenörer?

En normativ studie av brottsutredande säkerhetskonsulter

Abstract

The aim of this thesis is to contribute to the overall normative question: How should the juridical system be organized? This is illustrated through private security consultants, who offer crime investigations for private companies and the public sector. They are part of a consistent change within the juridical system, which benefits private operators. The thesis examines private security consultants as a conflict between two values: individual integrity and efficiency. The thesis has a normative approach. Depending on the value and the normative logic seen as superior, different conclusions about the justification of private crime investigators are reached. Normative material about organization of the juridical system and the conflict of values are used. Interviews and empirical literature are seen as a complement to reach an understanding about the empirical reality.

The analysis shows that the juridical system has changed, where efficiency is more emphasized and where individual integrity might be neglected. This development favours private crime investigators, who work for a more efficient juridical system. The analysis shows an ambiguous picture about the justification of private crime investigators, when it is combined with the two values and the two normative logics.

Nyckelord: effektivitet, personlig integritet, våldsmonopol, brottsutredande säkerhetskonsulter, normativ analys

Antal ord: 9561

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställning.....	1
1.2 Begreppsdefinitioner.....	2
1.2.1 Säkerhetskonsulter.....	2
1.2.2 Personlig integritet.....	2
1.2.3 Effektivitet.....	3
1.3 Disposition.....	4
2 Hur undersökningen genomförs.....	5
2.1 Metod.....	5
2.2 Material.....	6
3 Empirisk beskrivning.....	8
3.1 Omfattning av säkerhetskonsulterna.....	8
3.2 Säkerhetskonsulternas arbetsmetoder.....	8
3.3 Vilken är säkerhetskonsulternas juridiska status?.....	9
3.4 Reaktionen från övriga brottsutredande organ.....	10
4 Integritet och effektivitet.....	12
4.1 Om värden.....	12
4.2 Med motmedelsbalans som mål.....	12
4.3 Värdekonfliktens utveckling över tid.....	14
5 Kan de rättfärdigas?.....	16
5.1 Med fokus på konsekvenserna.....	16
5.2 Konsekvensetisk givet att-analys.....	16
5.2.1 Effektivitet som överordnat värde.....	16
5.2.2 Personlig integritet som överordnat värde.....	18
5.3 Att agera enligt plikterna.....	20
5.4 Pliktetisk givet att-analys.....	20
5.4.1 Personlig integritet som överordnat värde.....	20
5.4.2 Effektivitet som överordnat värde.....	22
5.5 Resultat.....	22

6 Sammanfattning och diskussion.....	24
7 Referenser.....	27
7.1 Litteratur.....	27
7.2 Offentligt tryck.....	28
7.3 Internet.....	28
7.4 Intervjuer.....	28

1 Inledning

Organiserad brottslighet mot företag har ökat och företagen eftersöker preventiva skydd samt effektiva utredningar för redan begångna brott. Brottsförebyggande Rådet hävdar att ekobrott mot företag sällan utreds och samarbetsorganet Företagarna menar att det ordinarie rättsväsendet inte tillhandahåller tillräcklig hjälp vid brottsutredningar. Detta skapar en misstro för rättsväsendet och utmynnar i att effektivare och mer tillgängliga aktörer efterfrågas, för att möta den förändrade kriminaliteten (SOU 2003:74 s. 60, www.foretagarna.se, www.bra.se¹). För att mäta denna efterfrågan har privata säkerhetskonsulter etablerats i Sverige. De erbjuder brottsutredningar, för offentlig förvaltning och privata företag. De syftar till att effektivisera det brottsbekämpande arbetet, samtidigt som kritiker menar att den personliga integriteten riskeras. Denna utveckling handlar ytterst om en privatisering av rättsväsendet. Det är ur denna empiriska utveckling min uppsats tar sitt avstamp.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka huruvida brottsutredande säkerhetskonsulter hjälper eller stjälper Sverige i det brottsbekämpande arbetet, givet vissa moralfilosofiska utgångspunkter. Ämnet illustrerar den förskjutning jag menar sker inom rättsväsendet, till förmån för privatisering och effektivisering. Syftet är även att bidra med kunskap och förståelse för brottsutredande säkerhetskonsulter, då vetenskaplig forskning om fenomenet är ytterst begränsad.

De brottsutredande säkerhetskonsulterna är dels intressanta i sig, då de avser privatisering av rättsväsendet. Dels är utvecklingen intressant ur ett större perspektiv. Privatiseringen av rättsväsendet och våldsmonopolet återkommer på flera samhällsliga plan och den övergripande normativa frågan lyder: Hur bör rättssamhället vara organiserat? Längre ner på abstraktionsstegen återfinns den explicita frågeställning jag ämnar svara på:

Kan brottsutredande säkerhetskonsulter rättfärdigas, utifrån värdena effektivitet och personlig integritet?

Frågeställningen grundar sig på hypotesen att brottsutredande säkerhetskonsulter bedriver profiterande verksamhet där effektivitet och snabba resultat är utslagsgivande, medan personlig integritet – och rättssäkerhetsvärden inte har nämnvärd betydelse. Undersökningen genomförs med normativ metod och givet

att-analys, där konflikten mellan värdena personlig integritet och effektivitet genomsyrar uppsatsen. Flera intressanta värdekonflikter kan återfinnas i ämnesvalet, men jag har valt att fokusera på denna. Personlig integritet och effektivitet representerar två nödvändiga, men ibland motverkande, delar av demokratin. Jag finner även dessa värden essentiella i relation till brottsutredande säkerhetskonsulter (Lundquist 1998:142). Läsaren bör uppmärksamma att uppsatsen inte gör anspråk på ett övergripande rättfärdigande eller förkastande om brottsutredande säkerhetskonsulter, utan endast om de kan rättfärdigas utifrån de aktuella värdena.

1.2 Begreppsdefinitioner

För att kunna genomföra en distinkt analys förutsätts att betydande termer är tydligt definierade och kan användas som begrepp i relation till det aktuella ämnet. Genom begreppsdefinitionen kan krav på intersubjektivitet upprätthållas och operationalisering genomföras (Badersten 2006:75, 84). Begreppsdefinitionen är alltså en förutsättning för analysen, där begreppen måste vara analytiskt användbara (Badersten 2006:43f). De termer som jag uppfattar som essentiella och ämnar söka klarhet samt entydighet i är: säkerhetskonsulter, personlig integritet och effektivitet.

1.2.1 Säkerhetskonsulter

Någon vedertagen definition av privata säkerhetskonsulter finns inte. De är ett relativt nytt empiriskt fenomen och vetenskapligt knappt omnämnt. Trots detta finner jag det viktigt att tydliggöra som avses med begreppet i denna uppsats. Fördelen med definitionen nedan är tydligheten och dess begreppsomfång, som motverkar risken för vaghet och mångtydighet. Definitionens tydlighet ökar möjligheten att förmedla intersubjektivitet, vilket jag anser är viktigt för att skapa intresse för fortsatt forskning inom ämnesområdet (Badersten 2006:86f).

Jag väljer att definiera säkerhetskonsult som: person som antingen driver eller är anställd av ett privat företag, vilket anlitas av offentlig förvaltning eller av privata företag för att på uppdrag göra brottsutredningar. Dessa brottsutredningar avser kriminella handlingar och utredningarna genomförs av konsulterna mot ekonomisk ersättning. Med säkerhetskonsulter avses inte revisionsbyråer, advokater eller försäkringsbolag.

1.2.2 Personlig integritet

Enligt Europakonventionen kan personlig integritet förstås som ”var och ens rätt till respekt för sitt privat – och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens”. Rätten

till frihet och säkerhet beskrivs även som en grundläggande rättighet. Den personliga integriteten får inskränkas om statens eller den allmänna säkerheten riskeras samt vid förebyggande av oordning eller brott (Europakonventionen art. 5:1, art. 8:1-2). I svenska Regeringsformen omtalas inledningsvis rätten till privatliv och frihet (RF 1 kap § 2). Vidare beskrivs rätten till mötesfrihet, informationsfrihet och yttrandefrihet, som alla kan förstås i termer av personlig integritet (RF 2 kap. § 1-2). Även Personuppgiftslagen (PUL) och Brottsbalken kap 5 om ärekränkning berör den personliga integriteten.

Med utgångspunkt i Regeringsformen genomförde Tvångsmedelskommittén en utredning där definitionen av personlig integritet förtydligas. Termen indelades i underkategorier: rumslig integritet (hemfrid), materiell integritet (egendomsskydd), kroppslig integritet (skydd för liv och hälsa), personlig integritet i fysisk mening (rörelsefrihet) och personlig integritet i ideell mening (privatliv och personlig ekonomi) (SOU 1984:54 s. 42). Denna utredning kompletterades år 2004. Man vidhöll Tvångsmedelskommitténs definition, men diskuterade tillägg där begränsningar av den personliga integriteten blir dess definition. Det finns tre sådana begränsningar: intrång i personlig sfär, insamlande av uppgift om persons privata förhållanden och offentliggörande eller användande av desamma. Det beskrivs även att det är statens skyldighet att upprätthålla detta integritetsskydd (Direktiv 2004:51).

Spänningsförhållandet mellan den personliga integriteten och samhällets krav på effektiv verksamhet har funnits länge (Flyghed 2000:11). Trots denna ständiga aktualitet finns det ingen vedertagen definition av personlig integritet i svensk lag, utan det består alltså av flera komponenter. Försök till entydig definition av personlig integritet kan vara: ”ingrepp i fredad sfär eller zon som den enskilde bör vara tillförsäkrad”, enligt 2004 års direktiv. I denna uppsats används personlig integritet så som den beskrivs i Direktiv 2004:51, med fokus på: intrång i personlig sfär och insamlande av persons förhållande och offentliggörande eller användande av densamma.

1.2.3 Effektivitet

Begreppet effektivitet kan förstås och användas på olika sätt, men beskrivs ofta i ekonomiska termer: syftet är att nå resultat i förhållande till acceptabla kostnader. Denna form av effektivitet syftar alltså till att använda givna resurser på bästa sätt (Wallenberg 1986:83). Att mäta resultat i kvantitativa termer har haft stor genomslagskraft. Kritiker menar att det har generat en kultur av snabba och ibland kortsiktiga beslut för att nå goda kvantitativa resultat, men där kvaliteten blir sämre (O'Neill 1998:746f). I den engelska vokabulären återfinns två former av effektivitet: ”effective” och ”efficient”. Den förra syftar till en effektiv beslutsprocess och berör följaktligen om beslut får verkningsfulla effekter. Den senare syftar till om nyttjade resurser använts på ett kostnadseffektivt sätt (Badersten 2003:40). ”Efficient” kan även förstås i tidsmässiga eller administrativa termer, där arbetstiden respektive det praktiska arbetet är måttstocken. Inom det aktuella ämnesområdet kan effektivitet också mätas i andel

uppklarade brott och förstås i ett preventivt sammanhang. Ökad andel uppklarade brott kan leda till färre brott begås framöver, av rädsla för dess repressalier. Den preventiva genomslagskraften är dock svår att mäta (www.bra.se²).

För att diskussionen ska bli konsekvent förutsätts förtydligande för vem effektiviteten avser, då effektivitet tvunget inte innebär detsamma för olika aktörer. I denna uppsats undersöks hur de brottsutredande säkerhetskonsulterna påverkar *samhällets* effektivitet. Definitionen inkluderar inte eventuella synergieffekter, såsom påverkningar på sysselsättningen eller skatteintäkter. Effektivitet innebär i sammanhanget: resultat gällande ökad andel uppklarade brott. Dock inte i förhållande till acceptabla kostnader, eftersom uppsatsfokus är samhällets effektivitet och inte företags ekonomiska kostnadseffektivitet.

1.3 Disposition

Uppsatsen inleds med en diskussion om uppsatsens metod och material. Därefter beskrivs brottsutredande säkerhetskonsulter i en empirisk kontext. Nästa steg är att uppmärksamma värdekonflikten mellan effektivitet och integritet, denna illustreras i två stycken: om balans i arbetsmedlen mot kriminaliteten och utvecklingen i värdekonflikten. Slutligen sammankopplas tidigare kapitel med de normativa logikerna, vilka fungerar som teorier. En normativ givet att-analys genomförs. Detta kapitel avslutas med en modell som ytterligare förtydligar de slutsatser som givet att-analysen genererar. Avslutningsvis sammanfattas uppsatsen och jag gör en kort diskussion kring uppsatsens resultat och mina personliga ställningstaganden kring brottsutredande säkerhetskonsulter och rättsväsendets organisering.

2 Hur undersökningen genomförs

2.1 Metod

Genom att använda normativ metod ämnar jag undersöka om säkerhetskonsulterna kan rättfärdigas utifrån effektivitets – och integritetsvärden. För att besvara frågeställningen sker analysen i flera steg. Det kan förstås som en trestegsraket, där alla delar förutsätts för att nå förståelse för det aktuella fenomenet. Det första steget är en empirisk beskrivning av de brottsutredande säkerhetskonsulterna. Kapitlet ämnar dels beskriva hur den empiriska verksamheten ser ut, men även uppmärksamma de bakomliggande värdekonflikter som kan tydliggöras med empirin. Nästkommande kapitel syftar till att tydliggöra den värdekonflikt jag menar föreligger mellan personlig integritet och effektivitet. Denna värdekonflikt illustreras med en diskussion gällande kriminalitetens motmedel, där säkerhetskonsulterna är en part, och en diskussion av utvecklingen i värdekonflikten. Därefter återfinns det avslutande steget i raket, den normativa givet att-analysen, vilken är uppdelad efter teorierna konsekvens – och pliktetik. Här avhandlas argumentationslinjer för hur resonerade kan ta sig uttryck. Först i detta avslutande steg finns tillräckligt med förståelse för att kunna motivera ett normativt rättfärdigade eller förkastade av säkerhetskonsulter.

Jag har valt att använda normativ givet att-analys, då jag finner metoden fruktbar till min frågeställning. Metoden är normativ, men avser ofta en sakfråga där vissa premisser redan är förutbestämda. Detta är fallet i min undersökning. Givet att-analys innebär att analysen laddas med ett värde och en normativ logik som därav leder till svar om säkerhetskonsulter kan rättfärdigas. Metoden visar att svaren på frågeställningen kan variera beroende på vilket värde och vilken normativ logik som analysverktyget laddas med (Badersten 2006:30, 43f). Fördelen med denna metod är att argumentationens logiska giltighet blir god. Varje steg bygger på vartannat, vilket gör att den slutliga analysen blir hållbar, då den grundar sig i redan avhandlade premisser. Jag menar även att detta förenklar reproducerbarheten och kritiserbarheten, då principerna för argumentationen är explicita (Badersten 2006:75, 97). Genomgående i uppsatsen syftar argumentationen till begriplighet, vilket har en god grund via de definierade begreppen. Argumentationen ämnar även vara precis, men ändå lättillgänglig för läsaren. Detta förenklas via den empiriska beskrivningen, där konkreta exempel hjälper till förståelse (Badersten 2006: 95, 97).

Frågeställningen gäller rättfärdigande av säkerhetskonsulter. Rättfärdigande förstås som en rationell diskussion i värdefrågor som leder till ett avvisande eller

accepterande av en värdeutsaga. Dock tas ingen värdemässig ställning till förmån en argumentationslinje. Analysen genomförs med försök till neutral ansats. Det öppna angreppssättet förenklar min uppgift att synliggöra, problematisera och analysera både värdekonflikten och de normativa logikerna, i förhållande till brottsutredande säkerhetskonsulter. (Badersten 2006:22, 130).

En reproduktion av uppsatsen ser jag som möjlig. Metodologiska val uppmärksammas och jag anser att uppsatsen är så pass tydlig att en rekonstruktion inte skulle leda till alternativa slutsatser. Dock består materialet delvis av intervjuer. Dessa var utformade som informantintervjuer, där huvudsyfte var att insamla empiriskt material. Intervjuerna var till karaktären semistrukturerade, för att möjliggöra en obehindrad diskussion kring utvalda aspekter. I uppsatsen finns även hänvisningar till e-mailmaterial. E-mail var ett alternativ då kontakt inte var möjlig på annat sätt eller det endast gällde en kortfattad fråga. Jag vill påpeka att allt material jag tagit del av ger en entydig bild av säkerhetskonsulternas arbete, men samtidigt gardera mig mot alltför generaliserade empiriska ambitioner, då jag endast varit i kontakt med ett fåtal av dem.

För att ytterligare tydliggöra metodologiska val, återfinns fortlöpande redogörelser för tankegångar och viktiga metodologiska beslut.

2.2 Material

Materialet har både empirisk och normativ karaktär. Det normativa materialet består av argument och beskrivningar om hur rättssamhället bör vara organiserat. Tidigare forskning på området är ytterst begränsat och inte tillräcklig för att kunna insamla förståelse för fenomenet. Samtligt normativt material avser därför inte ursprungligen säkerhetskonsulter, utan nära anknutna verksamheter. Jag anser dock att materialet är applicerbart på min frågeställning, då det avser en gemensam övergripande beröringspunkt om rättsväsendets organisering. Detta material är huvudsakligen amerikansk och brittisk forskning. Ett svenskt bidrag har dock varit ovärderligt för uppsatsen. Kriminologiska institutionen vid Stockholms Universitet har forskat om paradigmskiftet som sker i det svenska rättsväsendet, där Professor Janne Flyghed har skrivit boken "Brottsbekämpning - Effektivitet och Integritet".

Uppsatsmetoden förutsätter en neutral ansats, därför har jag försökt angripa texterna på detta sätt. Texterna måste dock tolkas, för att förstås i sammanhanget. Textens innebördsaspekt – de föreställningar om rättsväsendet som kommer till uttryck i texten – uttrycker författarens idéer. Varken författaren eller jag som uttolkare är helt neutrala eller utan förförståelse. Men genom att argumentationen och hänvisningar till materialet är tydliga, försöks den neutrala ansatsen nå (Bergström – Boréus 2005:16:23f).

Det empiriska materialet bistår med beskrivningar av säkerhetskonsulternas faktiska arbete. Detta material understödjer ämnesvalets relevans och samhällsbetydelse samt gör argumentationen mer övertygande. På grundval av detta finner jag det motiverat att empiriskt material och analys ligger till grund för

den normativa analysen (Badersten 2006:46, 169f). Som framgår finns det ytterst lite material och tidigare forskning om säkerhetskonsulter, vilket har försvårat mitt arbete avsevärt. För att motverka denna brist, valde jag att intervjua nyckelpersoner. Dessa har bidragit med kunskap och förståelse som inte hade kunnat införskaffas på annat sätt. Samtliga personer som har lämnat information har haft möjlighet att läsa texten där de refereras. Ingen har begärt att vara anonym.

3 Empirisk beskrivning

3.1 Omfattning av säkerhetskonsulterna

Hur många säkerhetskonsulter det finns i Sverige är inte enkelt att utvisa. Enbart i Malmö-regionen finns cirka sju företag som helt eller delvis arbetar med brottsutredande verksamhet. I Sverige finns cirka fem större företag som utreder cirka 80 brott per år och per företag. Säkert Företag i Malmö är Sveriges äldsta och ett av de största säkerhetskonsultföretagen. De utreder upp till 100 brott per år och hade år 2008 en vinst på cirka 500 000 kronor. De har endast företag som uppdragsgivare: Alfa Laval, EON och Lunds Universitet är exempel på företag som nyttjat deras tjänster (Motion 1992/93:N226, samtal 09-05-07).

Under den finansiella krisen år 2009 har efterfrågan på säkerhetskonsulternas tjänster ökat. Kriminalinspektör Bo Lundqvist, som tidigare arbetat som brottsutredande säkerhetskonsult på In Casec, tror detta beror på en ökad mängd internbrott på privata företag, som ett resultat av sämre privatekonomi. Även övrig kriminalitet ökar under lågkonjunkturer, vilket gör att polisens arbetsbelastning blir högre. Polisens högsta prioritering är att lösa våldsbrott, medan ekobrott tillhandahålls mindre resurser. Denna resursbrist genererar ökad efterfrågan hos säkerhetskonsulter (Motion 1992/93:N226, samtal 09-04-29).

Fenomenet med privata brottsutredare är väl etablerat i bland annat USA och Storbritannien (Abrahamson – Williams 2007:239). I Sverige är det relativt nytt, Säkert Företag som är äldst startades år 1996, men arbetade inledningsvis med säkerhetsutbildning och riskanalys. Inte förrän år 2000 genomfördes den första brottsutredningen, en arbetsuppgift som sedan ökat lavinartat. Enligt VD:n Niels-Tore Sögaard skapades företaget som en reaktion på polisväsendets långsamma arbetssätt och dess otillräckliga resurser (samtal 09-05-07).

3.2 Säkerhetskonsulternas arbetsmetoder

Säkerhetskonsulterna anlitas huvudsakligen av privata företag för att utreda internbrott. Vanlig brottsmisstanke är mutbrott, korruption och stöld. Utredningsarbetet liknar polisens arbetssätt i många aspekter. Några arbetsmetoder är spaning, övervakningskameror, genomgång av bokföring och förhör. Säkerhetskonsulterna har resurser för att leverera snabba resultat till sina uppdragsgivare. Arbetsmetoderna är inte på förhand bestämda, utan anpassas efter

uppdragets karaktär samt uppdragsgivaren betalningsmöjlighet. Enligt Säkert Företag kostar ett normal uppdrag cirka 150.000-200.000 kronor och en utredning pågår cirka en månad (samtal 09-04-29, samtal 09-05-07).

Det färdiga utredningsmaterialet används huvudsakligen internt för att nå förändring. Enligt Lundqvist är ett vanligt scenario att en anställd är misstänkt för mutbrott och att brottsutredning genomförs. Om brottsbevis framkommer, hålls samtal med fackförening (om uppdragsgivaren eller den anställda så önskar) och arbetsgivare där beslut om lösning fattas, vilka kan bestå av bland annat avsked eller byte av tjänsteposition. Vanligtvis uppmantras den anställde till att själv säga upp sig, för att annars hotas med avsked (samtal 09-05-07, samtal 09-04-29).

Den vanligaste utgången av brottsutredningar är en internlösning, men det förekommer även att underlaget överlämnas till åklagare och polis som kan starta åtal. Det är sällan polisen använder säkerhetskonsulternas förundersökningsmaterial, polisen gör om större delen av utredningen (samtal 09-05-07). Vice överåklagare och ställföreträdande chef vid Riksenheten för korruption Björn Blomvist har arbetat som åklagare i 27 år och har endast upplevt ett dussintal utredningar från privata konsulter. Han menar att dessa utredningar i många fall var ytterst bristfälliga och innehöll hypotetiska påståenden och fakta utan källhänvisningar (samtal 09-04-28). Säkerhetskonsulterna arbetar med lägre krav på bevis. De menar att det ska finnas tydliga *tendenser* som understödjer utsagan och därav kan slutsatser dras (samtal 09-04-29).

En betydande skillnad mot ordinarie utredningar utförda av polis är att uppdragsgivaren har full kontroll över arbetsgången. Uppdragsgivaren kan besluta om vilket material som ska användas under utredningen, samt vilka aspekter och misstänkta personer som ska fokuseras på. Uppdragsgivaren kan även besluta om när en utredning ska läggas ner, samt vilken tilltro utredningens resultat ska tillses (samtal 09-04-29). Ytterligare aspekt till förmån för uppdragsgivaren är säkerhetskonsulternas tillgänglighet, ofta utreds brott med kort tidsfrist. Säkert Företag försöker vara på plats hos uppdragsgivaren inom ett dygn, oavsett var i Sverige företaget befinner sig (samtal 09-05-07).

För att generera uppdrag använder konsulterna riktad marknadsföring med syfte att bygga nätverk, där professionalitet, effektivitet och sekretess är led ord (Gill – Hart 1999:255). Personalen har ofta gedigen arbetslivserfarenhet av sekretessrelaterat arbete. Personer som arbetar som privata säkerhetskonsulter är ofta tidigare poliser. Andra yrkesgrupper är militärer eller personer utbildade inom den privata säkerhetsbranschen (samtal 09-05-07, 09-04-29).

3.3 Vilken är säkerhetskonsulternas juridiska status?

Enligt Brottsbalken får inte sammanslutningar existera, som kan utvecklas till maktmedel och uppfattas som en polisstyrka, som utan tillstånd ämnar förstärka ordningsmakten (Bra 18:4). I ett betänkande från år 1993 beskrivs hur privata initiativ mot kriminaliteten inte ska finnas, detta gäller ”privata poliskårer”, som kan vara verksamma utan kontroll av polis eller det allmänna (Betänkande

1993/94:NU3). Året innan ankom en motion från socialdemokratiskt håll om översyn av lagen om bevakningsföretag, då företagen har utvecklats och inte längre omfattas av lagen. Företagen utför polisära uppgifter, utan krav på objektivitet och möjlighet till ansvarsutkrävande (Motion 1991/92:N262). En av de två ledande socialdemokraterna bakom denna motion är Bengt Silverstrand. Via korrespondensens förklarar han för mig att behandlingen av motionen inte genererade något resultat, men att stödet från massmedia och övriga politiker uppfattades som stort. Diskussionerna löd att företagen inte bör ha polisära uppgifter, samtidigt som direkt ställningstagande och ageranden från politiskt håll uteblev (email 09-04-26). Enligt svensk lag har säkerhetskonsulterna ingen särställning och inga polisära befogenheter. De har alltså inte rätt att exempelvis tvinga någon till förhör. Detta menar säkerhetskonsulterna motiverar att den förhörda inte har advokat närvarande, eftersom densamme har möjlighet att avbryta förhöret när som önskas (samtal 09-04-29).

Enligt lagar eller direktiv finns det inget forum för överklagande eller ansvarsutkrävande vid kritik av säkerhetskonsulters arbete. Detta förutsätter ytterligare krav på kompetenta säkerhetskonsulter, vilket är svårt att garantera då det inte är en licensera yrkestitel. Säkert Företag menar att detta inte är ett problem idag, men tror samtidigt att fler säkerhetskonsulter kommer etablera sig och att kvalitetssäkring då kan bli viktig (samtal 09-05-07). Idag krävs auktorisering utfärdad av Länsstyrelsen och Rikspolisstyrelsen för att få bedriva skyddsverksamhet för bevakningsföretag, vilket innebär personskydd, bevakning av pengar, byggnad, anläggning, evenemang eller annan egendom (Lag 1974:191, Förordning 1989:149). Flera av de privata säkerhetskonsulterna bedriver även bevakningsverksamhet och ska därav vara auktoriserade. Dock kontrollerar inte denna auktorisation den brottsutredande delen av verksamheten. Vem som helst får därför kalla sig brottsutredande säkerhetskonsult.

Svenska Stöldskyddsföreningen erbjuder en ettårig utbildning för att bli certifierad säkerhetschef. Utbildningen riktar sig till säkerhetsansvariga i offentlig och privat regi, med huvudsyfte att generera förståelse för hur och varför säkerhetsarbete är viktigt. Enligt VD:n på Säkert Företag, Niels Sögaard, är detta den utbildning som möjligen kan relateras till säkerhetskonsulternas yrke, men att utbildningen ändå inte berör de kritiska punkterna i brottsutredningsarbete. Det är genom istället erfarenhet och examen från polisyrket, som kvalitetsmärkningen säkerställs (samtal 09-05-07).

3.4 Reaktionen från övriga brottsutredande organ

Det finns flera samhällsorgan som berörs av säkerhetskonsulternas aktiviteter. Några av dessa har jag varit i kontakt med för att nå förståelse för hur säkerhetskonsulternas arbete uppfattas.

Enligt vice överåklagare Björn Blomqvist syftar säkerhetskonsulterna till att överta polisens roll. Resultaten av detta försök är ytterst bristfälliga och Blomqvist menar att brottsutredningar utförda av säkerhetskonsulter han har varit i kontakt

med, har varit knapphändigt genomförda. Han menar att säkerhetskonsulter oftast anlitas av företag för att skaffa underlag för avskedande, höja skyddet i verksamheten eller för att utreda ekonomiska oegentligheter. Vid det fåtal tillfällen när åklagare och polis blir kontaktade för samarbete med säkerhetskonsulterna, är ofta material och bevis förstörda på grund av säkerhetskonsulternas dåliga förarbete och bristande möjlighet att bedöma material. Detta blir kontraproduktivt, då polisen som alltid måste genomföra en utredning enligt rättegångsbalkens regler, inte får några lättnader i det arbetet genom konsultens insatser, utan arbetet i slutändan snarare försvåras genom att många åtgärder måste utföras på nytt (samtal 09-04-28).

Även statens inre säkerhet kan påverkas genom säkerhetskonsulter. Denna form av säkerhet har Säkerhetspolisen till uppdrag att försvara, vilket mer konkret innebär statsskickets bevarande samt skydd av de demokratiska idealen (Flyghed 2000:19). Om säkerhetskonsulterna existerar trots lag mot privata initiativ samt kan döma personer utan tillräckligt underlag, kan detta förstås som ett hot mot statens inre säkerhet. Säkerhetspolisens ståndpunkt är betydande då den är yttersta garanten för att undervika kontrollskador. De står ständigt inför dilemmat att agera ”lagom”, då detta sänder ut signaler till medborgarna som kan påverka tilliten gentemot rättsväsendet (Flyghed 2000:20). Vid föreläsning av Säkerhetspolisens Generaldirektör Anders Danielsson poängterar han vikten att ett brett säkerhetsarbete. Enligt Danielsson är avsikt och förmåga förutsättningar för att bli ett hot mot den inre säkerheten (föreläsning 09-04-16). Dessa krav uppfyller säkerhetskonsulterna, avsikten är profit och förmåga består av resurser så som personal samt teknisk utrustning. Enligt säkerhetspolisens informationssektariat tar man dock ingen ståndpunkt om hur dessa företag bör uppfattas ur en säkerhetsaspekt (e-mail 09-04-28).

Ekobrottsmyndigheten skapades för att effektivisera arbetet kring den ekonomiska brottsligheten. Enligt Stefan Fristedt, som arbetar på Ekobrottsmyndigheten som analytiker, finns en efterfrågan för privata alternativ då befintliga resurser är otillräckliga. Dock samarbetar inte Ekobrottsmyndigheten aktivt med privata brottsutredande säkerhetskonsulter, men de tar emot tips från dessa aktörer. Fristedt anser att konsulternas verksamhet kompletterar det ordinarie rättsväsendet. Säkerhetskonsulterna kan bistå med förundersökningsmaterial, vilket ökar resurseffektiviteten. Dessa aktörer får inte använda sig av tvångsmedel, utan metoderna ska bestå av samtal och insamling samt bearbetning av information. Om förutsättningen är att detta uppfylls, bör säkerhetskonsulterna inte ses som ett hot för integriteten eller rättssäkerheten. Konsulterna kan delvis mätta den efterfrågan som har uppstått, vilket bör uppfattas som positivt. En nära anknuten verksamhet är bedrägeriroteln i Malmö, som med 30 anställda och inflödet av anmälda brott på flera tusen per år, inte har tillräckliga resurser. En polisanmälan avseende intern brottslighet genererar därför sällan resultat. Istället rekommenderas företagen att lösa oegentligheter internt, vilket säkerhetskonsulterna delvis kan bistå med (samtal 09-05-19).

4 Integritet och effektivitet

Detta kapitel syftar till att beröra den värdekonflikt jag menar föreligger mellan värdena effektivitet och personlig integritet. Inom säkerhetsområdet har det skett ett paradigmskifte mot en ny säkerhetsmentalitet, där kraven på effektivitet har ökat. Jag menar att det finns ett negativt samband mellan värdena effektivitet och personlig integritet, som kan påskinas i denna utveckling.

Kapitlet beskriver först värdens betydelse för den normativa analysen, för att i nästa steg belysa och nå ökad förståelse för samspelet mellan effektivitet och personlig integritet i relation till ämnesvalet. Detta genomförs i två avsnitt, först illustreras värdekonflikten genom en beskrivning av arbetsmedel mot kriminalitet och det andra avsnittet tydliggör utvecklingen i värdekonflikten.

4.1 Om värden

Inom det normativa forskningsområdet har analysen utgångspunkt i värden. I denna uppsats förutsätts den vetenskapsteoretiska ståndpunkten att värden finns och att man kan nå vetenskaplig kunskap om dem (Badersten 2006: 58f). Värden är något som är gott eller ont, önskvärt eller avskyvärt. Exempel på värden är effektivitet, säkerhet, personlig integritet och rättssäkerhet. Utifrån värden kan ett handlande rättfärdigas eller fördömas. Det finns olika sorters värden, intrinsikala och extrinsikala värden. Den förra kallas även för egenvärden och avser värden som är goda i sig själva. Den senare består av värden som är goda i relation till något annat (Badersten 2006:25). Värdena effektivitet och personlig integritet kan ses både som intrinsikala och extrinsikala värden. De är värdefulla i sig, men kan även se som medel för att uppnå andra värden. Den personliga integriteten kan förstås om ett verktyg för att nå det intrinsikala värdet frihet. Effektivitet kan vara ett medel för att nå rättvisa.

Värden kan ibland vara förenliga, men kan även stå i konflikt till varandra. Vid en sådan värdekonflikt kan beslut om vilket värde som ska premieras vara svårt, särskilt om värdena befinner sig på samma nivå i värdehierarkin (Badersten 2006:29). Effektivitet och personlig integritet kan förstås som en sådan värdekonflikt i relation till säkerhetskonsulter. Genom att påvisa denna värdekonflikt och ställa dessa värden mot varandra, skapas olika svar på frågeställningen (Badersten 2006:39).

4.2 Med motmedelsbalans som mål

Staten har uppgift att bistå medborgarna med ett effektivt och integritetsskyddande rättsväsende. Att finna balans mellan dessa värden är essentiellt, annars riskerar medborgarnas förtroende för rättsväsendet att urlakas (SOU 2003:74 s. 55, 69). I jämviktsläget kontrasteras det kriminella hotet med medel som står i relation till hotet. Om denna balans inte uppnås, skapas möjligheter för andra aktörer att konkurrera med staten, för att mätta den efterfrågan som kan uppstå. Genom detta förlorar inte staten endast en av sina grundläggande uppgifter, utan riskerar även delar av sin legitimitet (Skogh 1985:72, Anckar 1985:49).

Sedan början av 1990-talet har utbudet av tuffare motmedel ökat, där tekniska utrustningar ytterligare förenklar effektiviseringsarbetet (Flyghed 2000:167). Samtidigt som allmänheten efterfrågar ett effektivt rättsväsende, där brott straffar sig, önskas den personliga integriteten bibehålla sin status. Osäkert är dock om ett jämviktsläge är möjligt att uppnå, eller om värdena endast motverkar varandra (Skogh 1985:78).

Vid underreaktiva motmedel respekteras den personliga integriteten så högt att tillfällena att begå brott ökar, samtidigt som möjligheterna att binda personer till brott försämras. Detta medför att effektiviteten i det reaktiva brottsbekämpande arbetet försämras. Underreaktioner påverkar även den personliga integriteten negativt, då ökade tillfällen för brottslighet bör ses som en integritetskränkning. Rättsväsendets olika organ, däribland Säkerhetspolisen, besitter legitimitet att agera mot brottsligheten och bör få möjligheter att agera (Flyghed 2000:20f). Säkerhetspolisen beskrev år 1999 att:

(...) begränsningar av SÄPO:s arbetsmetoder som görs med hänsyn till behovet av skydd för den personliga integriteten samtidigt medför en minskning av SÄPO:s möjlighet att effektivt bedriva kampen mot den säkerhetshotande brottsligheten (Flyghed 2000:11).

Även Åklagarväsendet påpekar att intrång i den personliga integriteten är en förutsättning för att samhället ska fungera idag (SOU 2008:87 s. 170f). Toleranta arbetsmetoder genererar ett effektivare rättsväsende, då fler personer kan knytas till brott och med detta argument vill även svensk polis införa fler motmedel (Flyghed 2000:59). För att inskränka den personliga integriteten via motmedel, måste det dock finnas goda argument för att tro på medlets effektivitet. Om motmedlen är så starka att den personliga integriteten får en perifer betydelse, har överreaktiva motmedel införskaffats. Motmedlen är då allvarligare än hoten och motåtgärderna gör att ett obegränsat antal individers integritet kränks för att förhindra ett fåtal kriminella personers framfart (Flyghed 2000:60).

Varje tvångsmedel innebär en integritetskränkning. För att behålla rättsväsendets legitimitet bör medborgarnas integritet respekteras i största möjliga mån. Legitimiteten riskeras om ett övervakningssamhälle etableras, där den personliga integritetens värde urholkas till förmån för rätten till säkerhet (Olsson 2008:10, 24). Medborgarna ger legitimitet till staten och om medborgarna anser att deras integritet kränks, har de möjlighet att frånta staten dess legitimitet. Därför är arbete för balans mellan värdena essentiellt (Amstutz 1999:124).

4.3 Värdekonfliktens utveckling över tid

I Sverige har den personliga integriteten haft en lång tradition av respekt, men en förändring är pågående (SOU 2003:74 s. 137). De hårda samhällsvärden, med krav på fysisk säkerhet och proaktiv handlingskraftighet, har fått ökad betydelse. År 2003 beskrivs i en statlig utredning att effektiviteten i det brottsbekämpande arbetet måste ökas och svensk brottsbekämpning bör förändras för att likna internationella arbetssätt (SOU 2003:74 s.14). Denna utveckling kan delvis ses som reaktion av ett mer internationaliserat samhälle samt som konsekvens av massmedias ökade rapportering om kriminalitet. Massmedia beskriver sensationsartat att kriminaliteten blir grövre, vilket leder till ökade krav på effektiv brottsbekämpning och tuffare motmedel. Forskning visar dock att säkerhetsåtgärder inte nödvändigtvis förbättrar säkerhetsläget, utan snarare ökar den upplevda osäkerheten. Fler säkerhetsåtgärder och ökat upplevt hot kan dock gynna de brottsutredande säkerhetskonsulternas verksamhet (Flyghed 2000:20, 67, Shaftoe 2004:38).

Integritetskränkande åtgärder bör endast existera om hotet är reellt, motmedlen är effektiva och integritetskränkningarna är acceptabla (Flyghed 2000:59). Dessa premisser uppfylls inte alltid, då integritetsvärdet har minskat i betydelse. Ett förkommande argument för ytterligare motmedel är att motmedlet endast förutsätts under en begränsad period eller på en specifik del av det brottsbekämpande arbetet. Med dessa argument kringgår man integritetskrav, då inskränkningarna är begränsade (Flyghed 2000:52). Likväl inträffar att motmedlen successivt normaliseras och slutligen används även mot lindrigare brottslighet och mot fler personer. Detta kan uppfattas som en direkt fara mot den personliga integriteten, menar kriminologiprofessor Janne Flyghed. Utvecklingen benämns som ”normalisering av det exceptionella”, vilket illustrerar hur temporära effektiviseringsåtgärder blir permanenta och istället motiverar ytterligare inskränkningar i den personliga integriteten, liksom det sluttande planet (Flyghed 2000:47, Hörnqvist – Flyghed 2003:103). Följden av att fokusera på effektivitetsvärdet och införa fler motmedel kan bli ett detaljkontrollerande samhälle, där vardagsförseelser leder till repressalier, vilket nödvändigtvis inte är önskvärt ur vare sig effektivitets- eller integritetsaspekter (Flyghed 2000:21, 43, SOU 2003:74 s.137).

Fokuseringen på effektivitetsvärdet stimuleras av polis, kontrollindustrin och politiker (Flyghed 2000:166). Polisen har till uppgift att skydda medborgarna och deras personliga integritet genom att utreda brott, en uppgift som förenklas av ett effektivt och diversifierat arbetssätt. Det finns även en organisationsegoistisk bakgrund, där den ständiga jakten på mer resurser tar sig uttryck i effektivitetsvärdet. I kontrollindustrin, där bevakningsföretag ingår, har man profit – och marknadsandelsintresse i att övervaknings- och skyddsarbete möjliggörs i fler delar av samhället. Inom politiken har effektivitetsvärdet utvecklats till en tydlig politisk barometer för hur det brottsbekämpande arbetet fortgår. Massmedia är en viktig aktör för att förmedla effektivitetsvärdets betydelse (Flyghed 2000:64f).

Att finna balans mellan den effektiva brottsbekämpningen och kraven på personlig integritet har det svenska rättsväsendet alltså inte lyckats med. Distansen från Sveriges tradition av starkt skydd för personlig integritet är stor och effekten av det sluttande planet leder till ytterligare krav på effektivisering. Säkerhetspolisens Generaldirektör Anders Danielsson menar att markant fler önskemål om integritetskränkande åtgärder inkommer, framför allt i nära tidsrum efter uppmärksammande brottsindicier. Det reaktiva arbetet har omvandlats till proaktivt, för att öka skyddet och effektiviteten. Förskjutningen innebär alltså att ingripande sker, innan individ begår en kriminell handling. Arbetssättet innebär ett hot för den personliga integriteten, samtidigt som det ur effektivitetsaspekt kan förhindra brott från att begås (föreläsning 09-04-16, Hörnqvist 2004:11).

Utvecklingen sker dock inte endast inom det kriminologiska ämnesområdet, utan ekonomivärdenas framfart rör även förvaltningen i stort. Även kritiker menar att effektivitetsvärden är viktiga, men att utvecklingen varit för ensidig (Lundquist 1998:136, 138, Sjölin 2005:206). Utvecklingen märks även internationellt: EU-kommissionen beskriver att antisocialt beteende bör omfattas av beteckningen "kriminalitet", för att minska den samhälleliga känslan av osäkerhet och för att effektivisera brottsarbetet. Detta paradigmskifte gör att säkerhetsaspekter, inte lagen, sätter begränsningar i samhället. Ett utvidgat säkerhetsbegrepp har etablerats, där den personliga integriteten devalveras (Hörnqvist 2004:10). Förskjutningen från integritet till effektivitet och från reaktivt till proaktivt arbete har gynnat etableringen för brottsutredande säkerhetskonsulter. Vetskapen är ännu inte totalt huruvida förskjutningen förbättrar eller ej, endast att förändring var nödvändig eftersom tidigare integritetsrespekterande och reaktiva brottsarbete inte var fruktbart i det brottsbekämpande arbetet (Flyghed 2000:189).

5 Kan de rättfärdigas?

Med hjälp av de normativa logikerna kan ökad förståelse nås gällande huruvida de brottsutredande säkerhetskonsulterna kan rättfärdigas utifrån värdena effektivitet och personlig integritet. Detta är det avslutande steget i trestegsraketen. Den empiriska beskrivningen, värdekonflikten och normativt material kombineras med de normativa logikerna, för att ge svar på frågeställningen. Kapitlet är indelat efter de två normativa logikerna. Avsnitten inleds med kort beskrivning av teorin, som följs av givet att-analysen.

Det finns flera normativa logiker, men jag har valt att fokusera på två av dessa. Detta för att kunna genomföra en djupgående analys, vilket jag tror hade försvårats med fler teorier. De valda teorierna är plikt – och konsekvensetiken. Dessa är grundläggande perspektiv inom normativ analys och har karaktäristiska skillnader, vilket tydliggör analysen. Med hjälp av teorierna konkretiseras olika argumentationslinjer och hur dessa kan förstås i ljuset av den övergripande frågan om privatisering av rättssamhället.

5.1 Med fokus på konsekvenserna

Det konsekvensetiska perspektivet menar att ett handlande rättfärdigas beroende på dess konsekvenser. Den handling som generar mest goda och minst onda effekter är den önskvärda. Detta beskrivs ibland som att ”ändamålen helgar medlen”, där kontroversiella metoder kan vara nödvändiga för att nå goda effekter (Badersten 2006:114). Jeremy Bentham motiverade det önskade handlandet som: ”största möjliga lycka åt största möjliga antal människor”. Konsekvensetiken förknippas med utilitarism, som menar att agerandet som ger samhället högst nytta är det önskvärda. Perspektivet ger dock ingen enhetlig förklaring till vad nytta eller lycka är, utan det förstås av sammanhanget. Perspektivet bidrar inte heller med kunskap om *vilka* värden som ska premieras, utan endast *hur* de ska rättfärdigas (Badersten 2006:114f).

5.2 Konsekvensetisk givet att-analys

5.2.1 Effektivitet som överordnat värde

Givet ett konsekvensetiskt perspektiv med effektivitet som överordnat värde, kan brottsutredande säkerhetskonsulter rättfärdigas? Svaret pekar inte i en entydig riktning och nedan följer argument för och emot säkerhetskonsulter. Säkerhetskonsulterna existens kan motiveras om konsekvenserna är att de effektiviserar rättsväsendet, samtidigt som negativa effekter är lägre än den ökade effektiviteten (Badersten 2006:114). Säkerhetskonsulterna menar att de fyller denna funktion. Deras arbete kompletterar det ordinarie rättsväsendet, genom effektiva brottsutredningar för företag. Polisens prioritet är att lösa våldsbrott, medan ekonomisk intern brottslighet inte tilldelas samma resurser. Konsekvensen har blivit ouppklarad brottslighet och delvis ett oeffektivt rättsväsende. Säkerhetskonsulterna löser brott som annars förmodligen förblivit olösta, vilket genererar goda konsekvenser (samtal 09-04-29).

Säkerhetskonsulterna utreder även den brottslighet som företag inte vill polisanmäla, vilket kan ha flera orsaker: företagen vill inte uppmärksamma interna problem, få dålig publicitet eller riskera sitt förtroende. Säkerhetskonsulterna möjliggör för företag att ha kontroll över utredningen och lösa problemen internt (Gill – Hart 1999:251, samtal 09-04-28). Konsekvensen är andelen uppklarade brott ökar, företags inre säkerhet förbättras och ett konsekvent rättsväsende skapas. Forskning visar att det finns tre incitament som kan minska kriminaliteten: minska motivationen att begå brott, minska tillfällena att begå brott och öka andelen vakter. Konsulternas arbete minskar motivationen att begå brott, då repressalier från rättsväsendet blir mer konsekventa. Minska tillfällena för brott och öka vakterna bidrar konsulterna även till, de arbetar för förbättring av både proaktivt och reaktivt säkerhetsarbete på företag (Shaftoe 2004:99, 101, samtal 09-04-28).

Säkerhetskonsulternas arbete innebär att svensk polis förlorar sin monopolställning, vilken ibland beskrivs som rättssäkerhetens kärna (Skogh 1985:72, Anckar 1985:53). Men när monopolställningen offras för en marknadsanpassad brottsbekämpning uppstår ny effektivitetssträvan. Detta beror på ökad konkurrens: dels mellan konkurrerande säkerhetskonsulter, men även hos polisen för ett säkerställande av yrkesrenommé. Den ökade konkurrensen kan utmynna i ett effektivare rättsväsende, vilket är en del av rättssäkerheten. Enligt argumentet tjänar både rättssäkerheten och effektiviteten på att rättssäkerhetens kärna, våldsmonopolet, rationaliseras bort (Skogh 1985:83).

Enligt det konsekvensetiska perspektivet ska agerande alltid ske enligt vad som genererar mest nytta. Nyttan förstås som effektivitet (Badersten 2006:116). Säkerhetskonsulternas existens maximerar effektiviteten, då alternativ för bättre effektivitet inte finns tillgängliga. De syftar inte till att konkurrera ut det statliga rättsväsendet, utan endast till att komplettera med ytterligare kompetens och resurser (samtal 09-05-07). Konsulterna är del av den genomgående värdeförändring som sker, till förmån för effektivitet. Fler motmedel gör att expertisen finns i flera forum och med kompletterande kunskap, vilket är en tillgång för ett diversifierat arbetssätt. Genom samarbete mellan forum kan effektiviteten ökas och goda effekter genereras. Effektiviserande av rättsväsendet leder till att kriminellt handlande i större utsträckning beläggs med repressalier. Bättre effektivitet får även goda konsekvenser då upplevd osäkerhet reduceras och

ett preventivt syfte uppfylls, både på företag och på samhället i stort (Hörnqvist 2004:14, Shaftoe 2004:170).

Om konsekvenserna av säkerhetskonsulterna inte är ökad samhälllig effektivitet kan de inte rättfärdigas. Deras normativa status beror på konsekvenserna av deras aktiviteter. Faktum är att säkerhetskonsulternas empiriska effektivitet är otydlig. Andelen brott som uppkläras av säkerhetskonsulterna finns inte tillgänglig i statistik, då upplösningen oftast hanteras internt på uppdragsgivarens företag. Säkerhetskonsulterna kan uppfattas som del av rättsväsendet och om de uppvisar låg effektivitet, kan det leda till ett urholkat förtroende för rättsväsendet i allmänhet, ett förtroende som tar tid att återställa. Till dess att effektivisering påvisas, kan säkerhetskonsulterna ej rättfärdigas (Sjölin 2005:66).

Enligt konsekvensetisk teori ska det agerande som ger mest goda effekter och minst onda effekter premieras. Säkerhetskonsulternas effektivitet genererar inte enbart goda effekter. Ett effektivt säkerhetsarbete kan öka allmänhetens intresse för avvikande beteende, som inte nödvändigtvis är brott. Detta kan generera minskad effektivitet, eftersom resurser måste användas till ett större antal anmälda brott, utan att nödvändigtvis leda till fler uppkärade brott (Hörnqvist 2004:10). Det effektiva rättsväsendet leder även till ökade samhällskostnader, då arbetsbördan för polis, åklagare och domstol ökar (SOU 2003:74 s. 285). Enligt teorin och effektivitetsvärdet kan säkerhetskonsulterna rättfärdigas, om de leder till ökad andel uppkärade brott. Men om dess konsekvenser blir minskad eller opåverkad effektivitet samtidigt som negativa effekter skapas, kan deras existens inte motiveras (Badersten 2006:114).

5.2.2 Personlig integritet som överordnat värde

Värdet i analysen skiftas och den avslutande analysdelen i det konsekvensetiska perspektivet avser: givet att personlig integritet premieras utifrån ett konsekvensetiskt perspektiv, kan brottsutredande säkerhetskonsulter rättfärdigas? Trots skifte av analysvärde kan inte ett enhetligt svar nås. Säkerhetskonsulterna kan rättfärdigas om deras aktiviteter är bästa handlingsalternativet för att nå största möjliga positiva effekter på den personliga integriteten (Badersten 2006:114).

Företag efterfrågar bättre brottsutredande arbete, de upplever att intern brottslighet ökar och att stödet från polisen är otillräckligt (www.foretagarna.se). Detta leder till avvägning mellan tuffare motmedel kontra konsekvenserna av ouppklarad brottslighet. Tuffare motmedel, med bland annat säkerhetskonsulter, kan ge de bästa effekterna på integritetsvärdet. Säkerhetskonsulternas aktiviteter förser kriminellt handlande med repressalier och skapar ett mer konsekvent rättsväsende. Konsekvensen blir att färre kriminella personer är ostraffade. Konsulternas arbete för minskad brottslighet är positivt för integritetsvärdet, eftersom kriminalitet bör ses som integritetskränkande. Deras existens resulterar även i att total mängd resurser i det brottsbekämpande arbetet ökar. Polisens

resurser kan delvis fokuseras på annat arbete, så som patrullering, vilket kan få positiva effekter på känslan av trygghet och integritet (www.polisen.se).

Enligt konsekvensetiken kan integritetskränkande åtgärder vara acceptabla om det slutligen genererar goda effekter för integritetsvärdet, så som uppkärlat brott (Badersten 2006:114). Säkerhetskonsulterna påpekar att de använder integritetskränkande metoder, men endast då brottsutredningens karaktär förutsätter det. Kriminaliteten har förändrats, vilket förutsätter proportionsanpassat motarbete (samtal 09-05-07). Teorin beskriver detta som att ”ändamålen helgar medlen”, där kontroversiella metoder kan vara en förutsättning för att nå goda effekter. Alltså kan konsulternas integritetskränkande arbetsmetoder mot ett fåtal individer motiveras, om det ger goda effekter på majoritetens integritet (Badersten 2006:117).

Det finns även argument mot säkerhetskonsulterna, då deras aktiviteter genererar negativa effekter på den personliga integriteten. Rättsväsendet bör agera med motmedel som står i proportion till hotet och säkerhetskonsulter kan ses som en överreaktion, där den personliga integriteten offras. Effektivitetsvärdet har stor betydelse för politiker, polis och kontrollindustrin, vilket har devalverat respekten för den personliga integriteten. I denna kultur etablerades säkerhetskonsulterna. De pådriver den ensidiga utvecklingen och deras resultatfokuserade arbete bidrar till ”normalisering av det exceptionella”. Konsekvensen blir att motmedel neutraliseras och säkerhetskonsulternas profitintresse urlakar integritetsvärdet ytterligare (Flyghed 2000:64f).

Säkerhetskonsulternas arbetsmetoder genomförs med fokus att nå resultat för uppdragsgivaren. Arbetsmetoderna är inte på förhand bestämda, utan anpassas till uppdragets karaktär och uppdragsgivarens betalningsmöjlighet (samtal 09-05-07). Vid eventuell felkalkylering av det integritetskränkande behovet finns inget forum för ansvarsutkrävande. Rättsväsendet representerar medborgarna och medborgarna ska kunna utkräva ansvar av de aktörer som representerar dem. Medborgarna har därför rätt till vetskap att integritetsinformation hanteras varsamt och endast inskränks när det krävs (Anckar 1985:61). Säkerhetskonsulterna har ofta polisutbildning och därav erfarenhet att göra korrekta integritetsbedömningar, menar VD:n Niels-Tore Sörgead på Säkert Företag (samtal 09-05-07). Flera arbetsmetoder, så som förhör, är dock exklusiva för polisyret och får inte användas av konsulterna. Erfarenheter och vanan från polisarbetet, kan leda till att säkerhetskonsulterna nyttjar samma metoder i sin konsultroll, vilket är olagligt och en fara för integriteten (Gill – Hart 1999:249). De flexibla arbetsmetoderna i kombination med krav på effektivitet, leder till en ökad risk för omotiverade integritetsinskränkningar och falska anklagelser mot anställda (Gill – Hart 1999:255).

Den vanligaste följden av säkerhetskonsulternas brottsutredningar är att den anställda säger upp sig. Vid beslut om uppsägning är det essentiellt att den anställda gör detta på konkreta grunder och inte som ett resultat av övertalning (samtal 09-04-28). Då säkerhetskonsulterna arbetar med lägre beviskrav än polisen och den anställda inte har advokat närvarande, finns en integritetsrisk med detta förfarande. I brottsundersökningar får ingen individ i onödan utsättas för misstanke och ska inte heller ta ansvar för brott som inte angår dem. Detta är en

förutsättning för att integriteten ska respekteras, som inte garanteras av säkerhetskonsulternas arbete och därmed kan de inte rättfärdigas (SOU 2003:74 s. 59). Ett avslutande konsekvensrelaterat argument mot säkerhetskonsulterna är att ökad brottslighet leder till fler möjligheter för uppdrag och profit. På grund av detta finns inte tydliga incitament för viljan att skydda den personliga integriteten och skapa ett tryggare samhälle, då fokus ligger på ekonomisk vinst (Shaftoe 2004:209).

5.3 Att agera enligt plikterna

Pliktetiken är fundamentalt olik konsekvensetiken i argumentering för det korrekta handlandet. Enligt det pliktetiska perspektivet finns det skyldigheter som inte får kränkas, oberoende omständigheter eller konsekvenser. Inom pliktetiken finns olika inriktningar, jag har dock valt att fokusera på Immanuel Kants tankar om det kategoriska imperativet: ”handla endast efter den maxim genom vilken du tillika kan vilja att den bleve allmän lag” (Badersten 2006:109). Utifrån handlingens grundläggande och förutbestämda karaktär bestäms huruvida handlingen är ond eller god. Denna bedömning gäller i alla situationer och är okränkbar. Perspektivet förklarar dock inte vilka värden eller plikter som är önskvärda, utan nämner endast hur ett resonerade ska ta sig uttryck när värdena och plikterna är identifierade (Badersten 2006:110,112).

5.4 Pliktetisk givet att-analys

5.4.1 Personlig integritet som överordnat värde

Givet ett pliktetiskt - och integritetsperspektiv kan brottsutredande säkerhetskonsulter inte rättfärdigas. Statens grundläggande uppgift är att förvalta våldsmonopolet och garantera medborgarnas integritet. Våldsmonopolet brukar beskrivas som en av fåtalet uppgifter som legitimerar staten och även i nattväktarstaten innehar staten våldsmonopolet (Ahlenius 2004:65). Statens uppgift i det inrikespolitiska arbetet är att alltid agera på det sätt som gynnar medborgarnas mänskliga rättigheter, även om det inte överensstämmer med andra värden (Amstutz 1999:186). Privata brottsutredande konsulter leder till att statens våldsmonopol försvinner och att statens legitimitet riskeras, vilket gör att konsulternas verksamhet inte kan rättfärdigas.

Sveriges lagar är plikter som beskriver hur staten samt andra samhällliga aktörer ska handla för att gynna medborgarna. Enligt det pliktetiska perspektivet ska dessa på förhand formulerade plikter vara okränkbara (Badersten 2006:111).

Enligt den svenska lagen får inga sammanslutningar som kan likna polisstyrkor existera, vilket kan förstås som ett säkerställande av våldsmonopolet. Enligt detta borde inte säkerhetskonsulterna existera, deras arbetsuppgifter kan uppfattas som polisära. Respekten för den gällande rätten har dock i praktiken minskat, vilket möjliggör säkerhetskonsulternas etablering. Detta innebär dock inte att de normativt kan rättfärdigas (Anckar 1985:57, BrB 18:4, Hörnqvist - Flyghed 2003:11). Säkerhetskonsulternas empiriska existens möjliggör att makten över rättsväsendet sprids till dem som inte har i uppgift att respektera neutralitet och integritet (Anckar 1985:59). När ansvaret för rättsväsendet hänskjuts till privata aktörer, vet medborgarna slutligen inte vart de kan vända sig eller utkräva ansvar. Det kan leda till att medborgarnas tillit för rättsväsendet minskar, vilket utmynnar i ”demokratins svarta hål”. Det innebär att ansvarsutkrävandet är otydligt och statens grundläggande plikt blir oklar (Blomqvist – Rothstein 2000:46).

Enligt perspektivet är skyddet av integritetsvärdet essentiellt och samtliga handlingar som diskrediterar integriteten förkastas (Badersten 2006:110). De brottsutredande konsulternas huvudsakliga uppgift är inte att skydda medborgarnas personliga integritet. Säkerhetskonsulterna syftar till att utreda brott, öka effektiviteten och förbättra säkerheten hos företag. Konsulternas betonar rätten till säkerhet, där hoten hellre överskattas än underskattas (Flyghed 2003:93f). Denna överordnade princip värderas högre än Sveriges lagar och gynnar inte uteslutande integriteten (Noll 2003:43). Genom att staten behåller våldsmonopolet respekteras lagarna och skyddet av integriteten prioriteras (Hörnqvist 2004:11).

Säkerhetskonsulterna har inte skyldighet att erbjuda brottsutredningar för samtliga medborgare och företag, ett argument i rättvisetermer. Säkerhetskonsulter kostar cirka 1500 kr per timme att anlita, de sämst bemedlade har inte möjlighet att anlita dem (samtal 09-05-07, Shaftoe 2004:35). Forskning visar att de med sämst ekonomi oftare utsätts för integritetskränkningar, i form av brott, än andra grupper. Detta innebär att den grupp som har tillgång till säkerhetskonsulterna, inte nödvändigtvis är den grupp som behöver dess tjänster mest. Staten har inte något profitintresse och deras plikt är att garantera jämlik rättvisa, oavsett status (Shaftoe 2004:33).

Ett sista pliktetiskt argument är att ingen individ har obegränsad handlingsfrihet eller rätt till att vara lämnad i fred, men medborgarna rätt till vetskap att integritetsinskränkningar sker kontrollerat (SOU 2003:74 s. 68). Säkerhetskonsulterna och polisen använder delvis samma arbetsmetoder, men polisen är mer restriktiv med integritetskränkande metoder (samtal 09-05-07). När polis ska utföra sina pliktbelagda arbetsuppgifter kan deras arbete ha försvårats av säkerhetskonsulternas förarbete. Denna konflikt uppstår då polis och säkerhetskonsulter inte har samma grundläggande plikter. Polisen ska utföra sin plikt att lösa brott och samtidigt respektera den personliga integriteten, medan säkerhetskonsulterna fokuserar på snabba resultat (samtal 09-04-28). Verksamhet som inte prioriterar skyddet av integritetsvärdet högst, kan inte rättfärdigas och därmed förkastas säkerhetskonsulterna.

Tradition av respekt för den personliga integriteten har genomsyrat Sverige, där staten har förvaltat våldsmonopolet. Genom denna okränkbara plikt skyddas den

personliga integriteten. Utvecklingen mot överreaktiva motmedel riskerar att kränka den personliga integriteten och försvaga våldsmonopolet samt rättsväsendets legitimitet. Enligt pliktetiken är det essentiellt att staten ensam på ett kvalitativt sätt motverkar värdeutvecklingen och premierar den personliga integriteten, oavsett eventuella negativa konsekvenser på andra värden (Badersten 2006:110f). Det är medborgarnas rättighet att deras integritet respekteras och det är statens skyldighet att uppfylla detta. Det finns alltså inga argument som kan rättfärdiga brottsutredande säkerhetskonsulter, när det pliktetiska perspektivet premierar värdet personlig integritet.

5.4.2 Effektivitet som överordnat värde

Den slutliga analysenheten är: givet ett pliktetiskt perspektiv där effektivitetsvärdet premieras, kan säkerhetskonsulter rättfärdigas? Pliktetik och effektivitet har dock ingen naturlig beröringspunkt. Att genomföra en givet analys med dessa förutsättningar är följaktligen inte fruktbart. Resonemanget skulle lyda att det är statens plikt att vara effektiv i det brottsbekämpande arbetet och att vara effektiv är gott i sig, oberoende dess konsekvenser. Men plikten att vara effektiv, innebär en skyldighet nå mål och leverera resultat, för att erhålla önskade effekter. Detta resonemang landar slutligen i konsekvensetiska termer. Effektivitetsvärdet är nära anknutet konsekvensetiken. Värdet fokuserar på effekter av handlingar, i enlighet med perspektivet där effekterna är i fokus. Därför anser jag att värdet inte bör påtvingas en analys med pliktetiken.

5.5 Resultat

Detta avslutande analysavsnitt ämnar ytterligare förtydliga de olika svaren på frågeställningen. Modellen visar att svaren beror på vilken värde och vilken normativ logik analysen laddas med. Värdena har en mer naturlig koppling till en av teorierna: effektivitet presenteras ofta i konsekvensetiska termer och personlig integritet förknippas med pliktetiken. Att presentera personlig integritet i konsekvenstermer är applicerbart, men att se effektivitet ur ett pliktetiskt perspektiv är inte fruktbart och därför kan inte denna analyskombination ge svar på frågeställningen.

Det enda enhetliga svaret återfinns i samverkan av pliktetik och personlig integritet. Pliktetiken kännetecknas av att ett värde premieras åt gången, detta värde kan sällan kombineras med andra. Pliktetisk teori är kompromisslös och värdekonflikten blir tydlig eftersom endast handlingar som premierar integritetsvärdet kan rättfärdigas. Säkerhetskonsulternas huvudsakliga plikt är inte att skydda integritetsvärdet, därmed kan de inte rättfärdigas. Det är statens plikt att skydda den personliga integriteten. Privatiseringar av rättsväsendet försvårar statens uppgift samt riskerar den personliga integriteten och statens legitimitet.

Anmärkningsvärt är att det konsekvensetiska perspektivet inte erbjuder ett entydigt svar på säkerhetskonsulternas rättfärdigande, varken ur integritets – eller effektivitetsperspektiv. Detta kan bero på att konsekvensetiken tar hänsyn till samtliga potentiella effekter, när bästa handlingen ska finnas. Konsekvenskalkylering kan bestå i ett stort antal infallsvinklar, vilket gör att argumentationen blir diplomatiskt resonerade.

Figur 1.

Kan brottsutredande säkerhetskonsulter rättfärdigas?

	Pliktetik	Konsekvensetik
Effektivitet		Ja / Nej
Personlig Integritet	Nej	Ja / Nej

6 Sammanfattning och diskussion

Uppsatsens syfte är att uppmärksamma den förskjutning som sker i rättsväsendet, där dess organisering förändras till förmån för effektivitetsvärdet, med inslag av privata aktörer. Den övergripande frågan avser hur rättssamhället bör vara organiserat. Detta illustreras med brottsutredande säkerhetskonsulter. Frågeställningen lyder: Kan brottsutredande säkerhetskonsulter rättfärdigas, utifrån värdena effektivitet och personlig integritet? Metoden är normativ givet att-analys och modellen är uppbyggd likt en trestegsraket, där alla delar förutsätts för att nå svar på frågeställningen. Trestegsraketen består i empiri, illustration av värdekonflikten och givet att-analys utifrån värden samt normativa logiker. Logikerna fungerar som teorier.

I Sverige är de brottsutredande säkerhetskonsulterna ett relativt nytt empiriskt fenomen och vetenskapligt knappt omnämnda. De brottsutredande säkerhetskonsulterna etablerades som en reaktion på det ordinarie rättsväsendets otillräckliga resurser. De utreder brottslighet nästan uteslutande åt företag, det avser ofta intern ekonomisk brottslighet. De brottsutredande säkerhetskonsulternas arbetssätt liknar polisens, då metoderna bland annat består av förhör och spaning. Ofta har konsulterna polisexamen, där erfarenhet av arbetsmetoderna skapats. Följderna av konsulternas brottsutredningar löses oftast internt på företaget och en vanlig repressalie är att den brottsmisstänkta anställda lämnar sitt arbete. Det finns inget juridiskt regelverk som reglerar säkerhetskonsulternas brottsutredande arbete, vilket försvårar ansvarsutkrävande. De befinner sig i en juridisk gråzon. Den empiriska analysen tyder på att säkerhetskonsulterna innehar en särställning i samhället, i sin brottsutredande roll besitter de stor makt att påverka individers personliga integritet. Trots detta är inte säkerhetskonsulternas verksamhet explicit reglerad. Jag anser det essentiellt att privata brottsutredande aktiviteter regleras, för att garantera rättsväsendets legitimitet. Detta bör ske likt certifikatet för bevakningsföretags skyddsverksamhet. Det skulle innebära tydliga riktlinjer för konsulternas arbete, förenkla ansvarsutkrävande och vara en kvalitetssäkring för uppdragsgivaren och samhället i stort.

Värdekonflikten mellan personlig integritet och effektivitet genomsyrar uppsatsen. Effektivitetsvärdet, som i uppsatsen förstås som andel uppklarade brott, har ökat i betydelse. Effektivitetsförespråkare menar att intrång i den personliga integriteten är en förutsättning för att rättsväsendet ska fungera. Kvantitativa resultat har blivit en politisk indikator på hur rättsväsendet fungerar. Krav på fler och tuffare motmedel ökar, för att förbättra effektiviteten. Kraven kommer dels från allmänheten som en följd av massmedias sensationsartade nyhetsrapportering, men även från polis och kontrollindustrin. Enligt utopin ska jämvikt mellan effektivitets – och integritetsvärden nås. I empirin har det visat sig

svårt. Utvecklingen till förmån för effektivitetsvärdet genererar negativ påverkan på den personliga integriteten. Rätten till säkerhet, värderas högre än rätten till den fredade zonen. Detta medför att frontlinjen för den personliga integriteten har flyttats tillbaka (Hörnqvist 2004:10). Den personliga integriteten värderas allt lägre, samtidigt som effektivitetsvärdet ökar i fokus vilket gynnar säkerhetskonsulterna, då de arbetar för ökad effektivitet i brottsarbetet.

Det avslutande steget i trestegsraketen är givet att-analysen. Den visar att olika slutsatser gällande säkerhetskonsulternas rättfärdigande nås, beroende på vilket värde och teori som appliceras på analysverktyget. Konsekvensetikerna levererar inga entydiga svar på säkerhetskonsulternas rättfärdigande. Perspektivet erbjuder argumentation både för och emot säkerhetskonsulter. Detta är oberoende av vilket värde som premieras. Konsekvensetikerna resonerar kring samtliga följder av ett fenomen. Effekterna är många och ofta svåra att identifiera på förhand, då vetenskapen om konsekvenser på lång sikt är outgrundlig. Konsekvensetikernas karaktär kan därför förklara det tudelade svar på frågeställningen. Effektivitetsvärdet har en stark anknytning till det konsekvensetiska perspektivet, medan pliktetikerna och effektivitetsvärdet inte har en naturlig beröringspunkt. Därav genererar denna analyskombination inget svar på frågeställningen. Den slutliga analyskombinationen avser pliktetikerna och integritetsvärdet, som inte rättfärdigar säkerhetskonsulter. Det är statens plikt att förvalta våldsmonopolet och därmed skydda den personliga integriteten. En förutsättning för detta analysperspektiv är att våldsmonopolet finns och är önskvärt. Enligt perspektivet är statens skyldighet att garantera medborgarnas personliga integritet, även om det har negativa inverknings på andra värden. I teorin är pliktetikerna tydliga, men i empirin finns svårigheter med teorins kompromisslösa förfarande. Okränkbara plikter är inte alltid möjliga att applicera på den komplexa verkligheten. Om staten inte har tillgångar att erbjuda medborgarna det skydd som efterfrågas, anser jag inte det befogat att staten av plikt skäl arbetar ensam i det reaktiva brottsarbetet. De otillräckliga resurserna och de privata företagens efterfrågan på effektivare brottsutredningar bör inte ignoreras. Med flera aktörer kan kompetens och resurser kompletteras på ett kärnfullt sätt. Samtidigt måste den personliga integriteten respekteras. Den förändrade kriminaliteten förutsätter tuffare motmedel, men dessa måste tydligt regleras för att inte urlaka integritetsvärdet. Den grundläggande principen bör vara att integriteten aldrig får kränkas mer än absolut nödvändigt. Vad det empiriskt och konkret innebär är uppgift för medborgarnas representanter att förtydliga.

I uppsatsens inledande kapitel beskrivs att jag syftar till en neutral ansats för analysens argumentationslinjer. Därför bedöms inga argumentationslinjer som starkare än andra. Jag vill dock avslutningsvis värdera argumentationskartan som helhet. Uppsatsen bidrar med kunskap om brottsutredande säkerhetskonsulter och rättsväsendets organisering. Uppsatsen ger argument för och emot brottsutredande säkerhetskonsulter och som helhet finner jag argumentationskartan stark. Dock vill jag inflika en notis om effektivitetsvärdet. Oklarhet gäller huruvida säkerhetskonsulternas empiriska arbete är effektivt eller inte, då inget kvantitativt material av total andel uppklarade brott finns tillgängligt. Själva menar de och deras uppdragsgivare att de löser brott som annars förblivit olösta och därmed är

effektiva. Förslag på fortsatt forskning är att insamla statistik om hur många brott säkerhetskonsulterna faktiskt löser, för att ge ytterligare argument för att motivera eller förkasta dess verksamhet.

Efterfrågan på de brottsutredande säkerhetskonsulternas tjänster ökar eftersom intern företagsbrottslighet, vetskapen om säkerhetskonsulterna och anmälningsbenägenheten ökar. Med anledning av detta är det oerhört viktigt att deras samhällliga funktion beaktas och uppmärksammas, då den alltför länge varit förbisedd. De brottsutredande säkerhetskonsulterna innehar stor makt över integritetsvärdet och deras arbete värderas högt av privata företag. Därför är det essentiellt att deras roll regleras och kvalitetssäkras, för att slutligen närma sig jämvikten mellan effektivitet och personlig integritet.

7 Referenser

7.1 Litteratur

- Abrahamson, Rita – Williams, Michael 2007. "Securing the City: Private Security Companies and Non-State Authority in Global Governance", *International Relations* vol 2, nr 2, s. 237-253.
- Ahlenius, Henrik, 2004. *Vad är moralisk rätt?* Stockholm: Thales
- Amstutz, Mark 1999. *International Ethics*. Oxford: Rowman & Littlefield
- Anckar, Dag 1985. "Demokrati och rättssäkerhet". s. 47-67 i Segerstedt, Torgny (red.) *Rättssäkerhet & Demokrati*. Göteborg: Graphic.
- Badersten, Björn 2003. *Det regionala företräderskapet*. Stockholm: Svenska kommunförbundet
- Bergström, Göran – Boréus, Kristina (red.) 2005. *Textens mening och makt*. Danmark: Studentlitteratur
- Blomqvist, Paula – Rothstein, Bo 2000. *Välfärdsstatens nya ansikte*. Stockholm: Agora
- Flyghed, Janne 2000. *Brottsbekämpning - mellan effektivitet och integritet*. Lund: Studentlitteratur
- Gill, Martin – Hart, Jerry 1999. "Private Security: Enforcing Corporate Security Policy Using Private Investigators", *European Journal on Criminal Policy and Research* vol 7, nr 2, s. 245-261.
- Hörnqvist, Magnus – Flyghed, Janne 2003. *Laglöst land*. Stockholm: Ordfront
- Hörnqvist, Magnus 2004. "Risk Assessments and Public Order Disturbances: New European Guidelines for the Use of Force?", *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* vol 5, nr 1, s. 4-26.
- Lundquist, Lennart 1998. *Demokratins väktare*. Lund: Studentlitteratur
- Noll, Greger 2003. "Det permanenta undantagstillståndet". s. 38-57 i Hörnqvist, Magnus – Flyghed, Janne 2003. *Laglöst land*. Stockholm: Ordfront
- Olsson, Anders 2008. *Att stänga det öppna samhället*. Kristianstad: Tusculum
- O'Neill, Deirdre 1998. "Efficiency". s. 746-747 i Shafritz, Jay M. (red.) *International Encyclopedia of Public Policy and Administration*. Pittsburgh: Westview Press
- Shaftoe, Henry 2004. *Crime Prevention*. Kina: Palgrave
- Sjölin, Mats 2005. *Politisk Etik*. Lund: Studentlitteratur
- Skogh, Göran 1985. "Rättssäkerhet i marknadsekonomin". s. 67-91 i Segerstedt, Torgny (red.) *Rättssäkerhet & Demokrati*. Göteborg: Graphic.
- Sveriges Rikes lag. <https://lagen.nu>

Wallenberg, Jan 1986. *Effektiv demokrati*. Stockholm: Liber förlag

7.2 Offentligt tryck

Betänkande 1993/94:NU3. *Vissa näringsrättsliga frågor m.m.*

Direktiv 2004:51. *Skyddet för den personliga integriteten.*

Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna 2003.

<http://www.echr.coe.int>

Förordning 1989:149. *Om bevakningsföretag m.m.*

Lag 1974:191. *Om bevakningsföretag.*

Motion 1992/93:N226. *Privata bevaknings- och säkerhetsföretag.*

SOU 1984:54. *Tvångsmedel - Anonymitet - Integritet*

SOU 2003:74. *Ökad effektivitet och rättssäkerhet i brottsbekämpningen.*

SOU 2008:87. *Åklagarväsendets brottsbekämpning, Integritet - Effektivitet*

7.3 Internet

[http://www.foretagarna.se/FileOrganizer/Foretagarna
%20Centralt/Opinion/Rapporter/2007/Brott%20mot%20foretagare_2007_12.pdf](http://www.foretagarna.se/FileOrganizer/Foretagarna%20Centralt/Opinion/Rapporter/2007/Brott%20mot%20foretagare_2007_12.pdf)
besökt 09-05-16

1 http://www.bra.se/extra/news/?module_instance=3&id=297 besökt 09-03-12

2 http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&id=15&module_instance=4
besökt 09-03-16

[http://www.polisen.se/inter/util/nodeid=21434&pageversion=1.jsp?
articleid=12286603](http://www.polisen.se/inter/util/nodeid=21434&pageversion=1.jsp?articleid=12286603) besökt 09-03-19

7.4 Intervjuer

Analytiker Ekobrottsmyndigheten, Stefan Fristedt. (telefonsamtal 09-05-19)

Generaldirektör SÄPO, Anders Danielsson Palestra i Lund.(föreläsning 09-04-16)

Informationssektariatet SÄPÖ. (e-mail 09-04-28).

Kriminalinspektör, Bo Lundqvist på Polisen i Malmö. (samtal 09-04-29)

Socialdemokrat, Bengt Silfverstrand. (e-mail 09-04-26)

VD Säkert Företag, Niels-Tore Sögaard på Säkert Företag i Malmö. (Samtal, 09-05-07)

Överåklagare, Björn Blomqvist. (telefonsamtal 09-04-28)